

МОДЕЛЬ МУЛЬТИМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ АВІАЦІЙНОГО ПРОФІЛЮ

У статті запропоновано основні структурні положення моделі мультимовної підготовки у системі професійної освіти студентів-іноземців авіаційного профілю. Ключовим принципом зазначеної моделі є мультилінгвалізм, який реалізується за допомогою інтегрованих курсів на основі структурування трьох компонентів: мовного, мотиваційного та інтегративного.

Ключові слова: мультимовна підготовка, полілінгвалізм, професійна освіта, студент-іноземець, авіаційний профіль.

Вступ. У зв'язку з інтеграцією України до світового соціально-економічного простору зростає потреба у підготовці висококваліфікованих, компетентних фахівців, готових вступати в професійно-ділову комунікацію з зарубіжними партнерами і ефективно функціонувати у багатонаціональному колективі. Розширення географії студентів разом з інтеграцією системи освіти до світового освітнього простору на тлі всезростаючих вимог до якості професійної підготовки фахівців у різних сферах застосування диктує необхідність пошуку нових шляхів підвищення ефективності мовної підготовки студентів.

Авіаційна галузь відноситься до однієї з найбільш глобалізованих галузей економіки будь-якої держави. Глобалізація та стандартизація вимог до експлуатації авіаційної техніки, використання світового повітряного простору, висувають високі вимоги до кваліфікації широкого кола фахівців авіаційного профілю – від льотного складу до персоналу наземних служб забезпечення, що і відбивається в структурі системи підготовки вказаної категорії студентів.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Досягнення майбутніми фахівцями авіаційного профілю у процесі підготовки у ВНЗ професійно достатнього рівня володіння іноземною мовою (мовою країни навчання) дозволяє вести професійно-ділові і наукові переговори з представниками інших країн, працювати з технічною документацією і науковою літературою, здійснювати виробниче стажування у т.ч. і за кордоном.

Разом з тим, на сьогоднішній день мовна підготовка студентів-іноземців у ВНЗ України є достатньо тривалою і складною. За результатами досліджень достатньо високого рівня мовної підготовки за перший рік навчання, придатного для оволодіння подальшою програмою професійної освіти досягають лише 24,2 % студентів, решта з яких знаходиться на рівні елементарного володіння мовою навчання. При цьому було виявлено низький рівень сформованості лінгво-пізнавального і професійно-комунікативного компонентів готовності майбутніх фахівців авіаційного профілю до мультимовного спілкування у професійній діяльності, наслідком чого є недостатня мотивація студентів до вивчення програм підготовки в цілому і професійно орієнтованої іноземної мови зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що до теперішнього часу у науці накопичено певний досвід щодо вирішення проблеми поєднання професійної підготовки студентів з процесом вивчення іноземної мови: Абрамович Г.В. [1], Воронова Є.В. [2], Лузік Е.В. [3], Пономарьов О.С. [4], Манько В.М. [5], Проценко І.І. [6], Кобяцька І. [7], Петранговська Н.Р. [8], Зимня І.А. [9], Хугорський А.В. [10] та ін.

Проте в існуючій теорії та практиці професійної освіти проблема процесу мовної підготовки, підготовки до мультимовного спілкування в освітньому просторі авіаційного ВНЗ цілісно не досліджена. Ще менш дослідженою є проблема підготовки мультимовних студентів, як фахівців саме авіаційного профілю. Недостатньо розглянуті функціональні

компоненти системи підготовки майбутніх авіаційних фахівців до навчання на іноземній мові, мультимовному спілкуванню в професійній діяльності, моделювання процесу її розвитку, як умови ефективного функціонування навчального закладу.

Крім того, слід зазначити відсутність змістовно-методичної бази, необхідної для підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування в професійній діяльності. У освітньому процесі авіаційного ВНЗ недостатньо розробленими є методики, педагогічні умови навчання іноземним мовам, не завжди враховуються індивідуальні і вікові особливості студентів. Програми мовних курсів, як правило, відірвані від основних програм підготовки фахівців, а викладацький склад мовної підготовки не має базової професійної освіти. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання науково-методичного забезпечення організації процесу мовної підготовки.

Особливістю авіаційних ВНЗ України в аспекті даної проблематики є те, що для студента-іноземця виникає необхідність паралельного вивчення декількох іноземних (для нього) мов. Так, у якості мови навчання (L2) вибирається, як правило, мова країни перебування (українська, російська), а у якості мови міжнародного обміну і подальшої трудової інтеграції (L3) – англійська, французька та ін. При цьому, жодна з зазначених мов не є для студента рідною (L1). Вказана особливість формує додаткові вимоги до мовної підготовки і значно подовжує процес підготовки авіаційного фахівця, що, незмінно позначається на загальній конкурентоспроможності системи освіти України.

Зазначені особливості обумовлюють наявність наступних суперечностей:

на науково-теоретичному рівні – між необхідністю формування готовності студентів до мультимовного спілкування в умовах авіаційного ВНЗ і недостатньою розробленістю теоретичних аспектів впровадження мультимовного навчання у педагогіці і психології вищої школи;

на методичному рівні – між необхідністю комплексного використання загальних методичних і лінгвістичних підходів властивих навчанню різним іноземним мовам спільно з програмами основних курсів навчання і відсутністю методичного забезпечення цього процесу в технічних ВНЗ авіаційного профілю.

Виявлені суперечності обумовлюють актуальність вирішення наукового завдання щодо пошуку і обґрунтування оптимальних шляхів процесу підготовки майбутніх фахівців авіаційного профілю до навчання та мультимовного спілкування, які сприяють швидкому досягненню професійних навичок і можливості їх використання у професійній діяльності. Проведений аналіз стану проблеми підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування в професійній діяльності визначив необхідність здійснення моделювання даного процесу, що є одним з сучасних методів дослідження.

Мета статті полягає у розробленні основних структурних положень моделі мультимовної підготовки у системі професійної освіти для студентів-іноземців авіаційного профілю.

Виклад основного матеріалу досліджень. Модель процесу підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування в професійній діяльності базується на існуючій системі вищої освіти. Провідною ідеєю її побудови є спроба сформулювати у студентів розуміння предметів, що вивчаються, готовності використовувати їх у практичній діяльності, а не тільки знання, які переважно забезпечуються системою викладання у ВНЗ.

Процес моделювання починається з постановки мети і завдань, представлених на різних рівнях залежно від їх важливості і області застосування, вирішення яких і повинно бути отримано за допомогою використання моделі. В ході розробки і реалізації моделі процесу підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування у професійній діяльності ставилися наступні завдання:

1. Здійснення діагностики рівня підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування в професійній діяльності на початковому етапі освітнього процесу у ВНЗ.

2. Впровадження педагогічних умов, що надають ефективну дію на процес підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування в професійній діяльності.

3. Апробація робочої програми, комплексно-дидактичних засобів, процедур, пов'язаних з процесом підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування.

Концепції формування моделей знаходять реалізацію у вигляді принципів, покладених в основу дослідження: полілінгвалізму; профільно-орієнтованої і комунікативної основи навчання іноземним мовам з урахуванням специфіки авіаційного ВНЗ; поетапності і комплексності засвоєння змісту мовного матеріалу; евристичності методів навчання; культуродоцільності, представленою в оволодінні всіма аспектами мультимовної культури через спілкування.

Принцип *полілінгвалізму* – це узагальнююча стратегія освіти, до реалізації якої необхідно готувати майбутнього авіаційного фахівця. Він реалізується, як система освіти, яка використовує викладання навчальних предметів декількома іноземними мовами. Реалізація зазначеного принципу дає такі позитивні результати навчання: мова виконує свої первинні функції (інформативну, гносеологічну, комунікативну, номінативну, експресивну, культуроносну, естетичну, ідентифікаційну); значно прискорюється перебудова мовленнєвих механізмів людини для паралельного використання кількох мовних систем з подальшою нейтралізацією однієї (рідної); багатомовна система навчання включає в себе базовий курс іноземної мови, домашнє читання, мовні спецкурси, інтегровані курси й не конфліктує з існуючою системою навчання; вивчення предметів набуває характеру лінгвістичних вправ; ця система приділяє увагу розвитку всіх мовних навичок у взаємозв'язку, в зростаючій, позитивній інтерференції; завдання, які отримують учні, вимагають обміну інформацією, що стимулює взаєонавчання і сприяє контекстуалізації мовленнєвих структур; перспективи розгалуження стандартного лексичного запасу стають практично необмеженими; відбувається зсув початку вивчення мови до молодшого віку; формується більш толерантне ставлення до мови інших народів, до культурних цінностей її носіїв. Результативність багатомовної освіти полягає також у формуванні мультілінгвізму і полікультурності.

Принцип *профільно-орієнтованої і комунікативної основи навчання іноземним мовам з урахуванням специфіки авіаційного ВНЗ* передбачає побудову навчального процесу, направлену на вирішення завдань спілкування, пов'язаного з професійною орієнтацією студентів, організацію навчального матеріалу, що відображає специфіку функціонування відібраного мовного матеріалу в життєвих ситуаціях і темах, а так само припускає використання на заняттях ситуацій реального спілкування, організацію колективних форм роботи, увагу до проблемних ситуацій і творчих видів занять.

Принцип *поетапності* вимагає розмежування діяльності при вирішенні складної проблеми на послідовні етапи руху від простих завдань до більш складних. Основними положеннями теорії поетапного формування розумових дій і понять є: ідея про принципову спільність будови внутрішньої і зовнішньої діяльності людини і положення про те, що всяка дія є складною системою, що складається з декількох частин. Згідно з першим твердженням розумовий розвиток як і засвоєння знань, навичок та умінь, відбувається шляхом інтеріоризації, тобто поетапним переходом “матеріальної” (зовнішньої) діяльності у внутрішній, розумовий, план. У результаті такого переходу зовнішні дії з зовнішніми предметами перетворюються у розумові. При цьому вони піддаються узагальненню; вербалізуються; скорочуються; стають готовими до подальшого розвитку, який може перевищувати можливості зовнішньої діяльності.

Комплексність означає єдність цілей, визначення змісту, методів і форм навчально-виховної дії і взаємодії. Комплексний підхід до цілей навчання вимагає введення всіх аспектів як компоненти мети на рівних правах. При визначенні змісту мети навчання не можна упускати жодну із сторін цього змісту: всі вони у комплексі, взаємопов'язані взаємозалежними і виявляються у вигляді повчального, пізнавального, розвиваючого і виховного результату, який досягається поступово у процесі оволодіння іноземними мовами.

Принцип *культуродоцільності* має на увазі переосмислення і створення нових культурних норм у процесі освіти. Головна мета – ввести студента в культуру країни мови, що вивчається (L2), навчити осмислювати її культурні норми і зразки, створювати, на їх основі нові і переробляти старі.

Евристичність спілкування на іноземних мовах є провідною ланкою у роботі і повинна забезпечуватися методичною організацією, що включає відбір мовного матеріалу і характер вправ, які використовуються.

Комунікативна спрямованість ставить перед необхідністю відповідної організації навчального процесу: діяльності студентів, використання різних організаційних форм для включення кожного в спілкування, а також визначає відбір навчального матеріалу: тематику, сфери спілкування, ситуації спілкування, засоби навчання.

Ситуативність, як принцип комунікативного навчання означає, що все навчання говорінню відбувається на основі і за допомогою ситуацій. Ситуативність говоріння, як діяльності, виявляється в співвідношенні мовних одиниць з основними компонентами процесу спілкування. У ході бесіди мовні одиниці змінюють комунікативне завдання і впливають на мотивацію. Коли мовна одиниця нездатна “зрушити” мовну ситуацію, не підтримує мовний контакт, значить, вона не сприймається співбесідником як значуща для контексту його діяльності, тобто вона неситуативна, тому, ситуативність ми розуміємо як співвіднесення мовної одиниці з контекстом діяльності обох сторін спілкування, як потенційну здатність мовної одиниці втручатися в систему взаємин, розвивати рухати її в бажаному напрямі.

У навчальному процесі представляється можливим передбачати варіанти розвитку взаємин партнерів через створення і організацію певних комплексів ситуативних позицій. Певні компоненти ситуативної позиції, лежачі в основі відповідних видів взаємин служитимуть для створення ситуацій певного типу в навчальному процесі. Встановлення взаємозв'язків компонентів ситуативних позицій з певними типами ситуацій, достатньо чіткої співвіднесеної між ними дає реальну можливість через створення певних комплексів «провокувати» виникнення передбачених взаємин суб'єктів спілкування, будувати процес навчання як процес реального спілкування.

З вищевикладеного можна зробити висновок, що ситуація, як система взаємин, не народжується довільно. Студентам авіаційного профілю необхідно задавати певні ситуативні позиції, що стосуються їх професійної сфери, внаслідок чого ситуація виникне і функціонуватиме на їх основі, а це, при керованому навчанні, дозволяє заздалегідь планувати (програмувати) необхідні ситуації.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що ситуація – це універсальна форма функціонування процесу спілкування, яка існує як інтеграційна динамічна система соціально-статусних, ролевих, діяльнісних і етичних взаємин суб'єктів спілкування, відбита в їх свідомості і така, що виникає на основі взаємодії ситуативних позицій тих, хто спілкується.

У будь-якій діяльності багато автоматизованих дій періодично повторюються, репродукуються, людина в цьому випадку спирається на відомі їй алгоритми дій. Але «всяка діяльність не може бути повністю алгоритмізована, завчена, інакше довелось б погодитися з тим, що людина говорить завжди готовими фразами. Насправді, залежно від ситуації спілкування, породжується такий вислів, який вирішує комунікативне завдання. Заздалегідь вислів передбачити не можна. Така непередбачуваність мовних дій і є евристичністю говоріння.

Ситуації спілкування змінюються постійно і той, хто говорить, повинен бути готовий до діяльності саме в таких постійно змінних умовах, тобто до евристичної діяльності. А розвинена ця здатність може бути тоді, коли в процесі навчання говорінню будуть дотримані всі найважливіші сторони самої розмови в плані її евристичності:

- а) евристичність мовних завдань;
- б) евристичність предмету спілкування;

у) евристичність змісту спілкування;

г) евристичність мовних засобів.

Евристичність вказаних сторін процесу навчання говорінню повинна забезпечуватися методичною його організацією, яка накладає свій відбиток головним чином на відбір і розподіл мовного матеріалу і на характер використовуваних вправ. Евристичність не виключає того, що у розмові використовуються дії, які стереотипізовані, проте вони не є провідними. Тому в методичному плані можна сказати, що евристичність є протилежністю автоматичному заучуванню. Таким чином, евристичність – одна з провідних ланок у методичній роботі викладача, відповідність прийомів роботи характеру розмови у психологічному і комунікативному плані.

Модель процесу підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування у професійній діяльності складається з чотирьох блоків: цільового, змістовного, процесуально-технологічного і результативного (рис. 1).

Цільовий блок представлений інтеграційною метою, що відображає соціальне замовлення суспільства на висококваліфікованих фахівців авіаційного профілю, вимоги державного освітнього стандарту вищої професійної освіти і спрямованість освітнього процесу ВНЗ на досягнення майбутніми авіаційними фахівцями професійно-орієнтованої мультимовної компетенції.

Змістовний блок моделі процесу підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування в професійній діяльності ґрунтується на вивченні інтенсивного курсу іноземних мов для студентів авіаційних спеціальностей університету, сприяючого ефективності процесу навчання.

Змістовний блок складається з робочої програми, практикумів для студентів спеціальностей “Авіабудування”, “Експлуатація бортового обладнання”, включає комплекс лексико-граматичних вправ, професійно-орієнтовані тексти, навчально-ділові ігри, тестовий матеріал, аудіоматеріал, систему навчальних проблемних завдань-ситуацій. Даний блок відображає всі цілі навчання іноземним мовам: практичну (навчання спілкуванню, придбання студентами мультимовної комунікативної компетенції), освітню (розширення кругозору студентів, підвищення рівня їх загальної культури і освіти, культури мислення, спілкування і мови), виховну (виховання відчуття шанобливого відношення до духовних цінностей країни перебування, інших країн і народів) .

Процесуально-технологічний блок відображає практичний процес, що розвиває компоненти професійно-орієнтованої мультимовної компетенції і включає три етапи: початково-корективний, репродуктивний і продуктивний. На кожному етапі реалізуються: цілі і завдання, зміст навчального матеріалу, опис форм, методів, засобів роботи, діагностика рівня підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування. Оцінка і корекція змістовного блоку розкривають можливі утруднення, і типові помилки, коректують і оцінюють рівень засвоєння програмного матеріалу студентами.

В рамках процесуально-технологічного блоку використані комплексно-дидактичні засоби і технології ефективного навчання іноземним мовам. Процес підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування набуває поетапного характеру в умовах застосування активних методів навчання (тренінги, навчально-ділові ігри, дискусії, конференції, вікторини) і технологій (ігрові, проектні, технологія комунікативного навчання, мовний портфель). Ми виділили три етапи процесуально-технологічного блоку: *початково-корективний, репродуктивний, продуктивний*.

Розглянемо докладніше етапи процесуально-технологічного блоку.

Рис. 1. Модель процесу підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування у професійній діяльності

I. Метою *початково-корективного етапу* є діагностика наявних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок студентів з іноземних мов.

На *початковому етапі* здійснюється вирішення наступних завдань:

діагностика початкового рівня володіння іноземною мовою студентами і виявлення ускладнень;

розвиток певних навичок, необхідних у практичній діяльності, зокрема, поповнення словникового запасу, як активного, так і пасивного;

накопичення граматичних знань іноземних мов;

вдосконалення навичок читання, аудіювання, монологічного і діалогічного висловлювання;

формування певних підходів, позицій, світоглядів, ознайомлення з культурознавчими знаннями, що включають особливості культури, традицій країни мови, що вивчається.

На даному етапі слід вводити репродуктивні, пояснювально-ілюстративні, словесні методи навчання.

II. Метою *репродуктивного етапу* є подальше розширення і поглиблення мовних і мовленнєвих знань, умінь і навичок, їх вдосконалення у процесі навчальної діяльності.

На даному етапі підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування здійснюється:

підвищення рівня загальнонавчальних умінь і навичок;

розвиток пам'яті, мовного мислення, мови, уяви, фантазії, вміння знаходити оптимальні рішення;

вдосконалення і коректування умінь усної і письмової комунікації, різних способів комунікативної діяльності;

занурення студентів в культуру країни мови, що вивчається, ознайомлення з особливостями мовної поведінки в ситуації живого спілкування;

розширення світогляду у професійній сфері;

розвиток мотивації навчальної діяльності.

Репродуктивні, частково-пошукові методи самостійної роботи студентів під керівництвом викладача є найбільш ефективними на даному етапі навчання як методи організуючі пізнавальну діяльність, сприяючі сприйняттю, збереженню, закріпленню і корекції навчального матеріалу. На даному етапі можливе застосування навчальної і професійно-орієнтованої гри, дискусії, конференції, "круглого столу", вікторини, гри-тесту та ін.

III. Метою *продуктивного етапу* є подальший розвиток мовних і мовленнєвих умінь і навичок, використання їх у професійній сфері.

На даному етапі відбувається:

включення студентів у мовну взаємодію, застосування знань іноземної мови на практиці;

використання загальних і професійно орієнтованих знань на іноземних мовах у процесі навчальної діяльності;

підвищення загальної і професійної компетентності студентів.

Методи навчання даного етапу – ігрові, проблемно-пошукові, методи самостійної роботи без участі викладача. На всіх трьох етапах застосовуються індивідуальні і групові форми навчання, характерні для дисциплін мовної підготовки.

Результативний блок моделі визначає рівень підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування, відповідно до розроблених критеріїв.

Ключовою особливістю зазначеної моделі є використання принципу полілінгвалізму, реалізація якого залежить від мети впровадження (збагачення, перехід, збереження мови), обсягу навчального матеріалу, поданого іноземною мовою в один навчальний день (повні, неповні програми), віку студента (впровадження раннє, середнє, пізнє). При цьому перехідний етап до впровадження багатомовних програм може бути реалізований за

допомогою інтегрованих курсів. Інтеграція іноземних мов з іншими дисциплінами передбачає структурування трьох компонентів: перший компонент визначає елементи (мова і ті навчальні дисципліни, які інтегруються); другий компонент визначає підставу інтеграції (цільові, мотиваційні, операційні елементи); третій компонент утворює зінтегрований об'єкт – цілісний, новий результат інтегративного навчання (якісно інші знання учнів). Таким чином, переваги впровадження мовних інтегрованих курсів формулюються у таких положеннях:

1. Навчання іноземним мовам у складі інтегрованих курсів допомагає формуванню більш цілісної картини світу, в якому іноземні мови виконують свою специфічну функцію – є засобом пізнання й поштовхом до діяльності, аналізу й узагальнення.

2. Таке навчання зорієнтовано на різнобічний розвиток студентів, їх загальну освіту й виховання; досягнути цього можна за рахунок об'єднання виховних, освітніх, розвивальних можливостей різних дисциплін.

Змістовний план навчання іноземної мови збагачується за рахунок розгалуження предметних знань, які використовуються в інтегрованих курсах, а також впливу позитивних почуттів і емоцій. Внаслідок цього уможливується формування і розвиток широких і різнобічних здібностей учнів до творчої діяльності.

Завдяки викладанню інтегрованих курсів учні здобувають знання і збагачують навички з дисципліни, що інтегрується з іноземною мовою.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, підготовка майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування в професійній діяльності виступає як процес, що забезпечує цілеспрямовану організацію навчальної і виховної діяльності студентів, орієнтованої на освоєння науково-теоретичних основ, практичних умінь і навиків мультимовної комунікації в умовах технічного ВНЗ, направлений на формування готовності майбутніх авіаційних фахівців до професійного мультимовного спілкування.

Модель процесу підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування у професійній діяльності, представлена єдністю цільового, змістовного, процесуально-технологічного і результативного блоків, заснована на принципах профільно-орієнтованої і комунікативної основи навчання іноземним мовам з урахуванням специфіки, авіаційного ВНЗ, поетапності і комплексності засвоєння змісту мовного матеріалу, евристичності методів навчання, культуродоцільності, представленою в оволодінні всіма аспектами мультимовної культури через спілкування.

Напрямок подальших досліджень у зазначеній сфері є реалізація принципів та змістовне наповнення моделі процесу підготовки майбутніх авіаційних фахівців до мультимовного спілкування у професійній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Абрамович Г.В. Суть іншомовної компетентності як мети та результату професійної технічної освіти // Наукові записки. Серія: Психолого-педагогічні науки. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М.Гоголя, 2005. – № 4.

2. Воронова Є.В. Проблеми навчання професійно-орієнтованій іноземній мові в технічних ВНЗ / Є.В. Воронова // Тези доповіді на конференції з міжнародною участю Харків, ХНАДУ, 30 – 31 жовтня 2008 р.

3. Лузік Е.В. Інтеграція гуманітарного і науково-природничого знання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців авіаційної галузі // Креативна педагогіка. – 2011. – № 4. – С. 71 – 76.

4. Пономарьов О.С. Модель спеціаліста як джерело вибору та обґрунтування змісту професійної освіти: текст лекції / О.С. Пономарьов. – Харків: НТУ «ХП», 2006. – 58 с.

5. Манько В.М. Дидактичні умови формування у студентів професійно-пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін / В.М. Манько // Соціалізація особистості : зб. наук. пр. Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. – К.: Логос, 2000. – Вип. 2. – С. 153–161, 153–161.

6. Проценко І.І. Дидактична модель формування професійно-творчих умінь майбутніх викладачів у процесі їх діалогової евристичної взаємодії / І.І. Проценко // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: збірник наукових праць / за заг. ред. проф. В.І. Євдокимова і проф. О.М.

Микитюка / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. – Харків, 2011. – Вип. 35. – 212с

7. Кобяцька І. Роль мотивації вивчення іноземної мови студентами технічних ВНЗ у період адаптації // Педагогіка і психологія професійної освіти. 2002. № 5. С. 82 – 88.

8. Петранговська Н.Р. Навчання студентів фізико-математичних факультетів професійно-спрямованого монологу-міркування на основі англомовних фахових автентичних аудіо текстів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спеціальність 13.00.02 “Теорія та методика навчання: германські мови” / Н.Р. Петранговська. – К., 2005. – 16 с.

9. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе [Текст] / И.А. Зимняя. – М.: Просвещение, 1991. – 222 с.

10. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А.В. Хуторской // Нар. образование. – 2003. – № 2. – С. 58 – 64.

Рецензент: д.пед.н., проф. Плахотнік О.В., Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Барабаш О.В., Савченко Н.Н.

**МОДЕЛЬ МУЛЬТИЯЗЫЧНОЙ ПОДГОТОВКИ В СИСТЕМЕ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ
АВИАЦИОННОГО ПРОФИЛЯ**

В статье предложены основные структурные положения модели мультиязычной подготовки в системе профессионального образования студентов-иностранцев авиационного профиля. Ключевым принципом предложенной модели есть мультилингвализм, который реализуется при помощи интегрированных курсов на основе структурирования трех компонентов: языкового, мотивационного и интегративного.

Ключевые слова: мультиязычная подготовка, полилингвализм, профессиональное образование, студент-иностранец, авиационный профиль.

O. Barabash, N. Savchenko

**THE MULTILINGUAL MODEL OF PROFESSIONAL EDUCATION SYSTEM FOR
FOREIGN STUDENTS OF AEROSPASE PROFILE**

The article discusses the main structural items of the multilingual model in the system of professional education for foreign students of aerospace profile. Multilingualism is the key principal of such model that can be realized on the basis of the main three components: lingual, motivational and integrational.

Keywords: multilingual education, professional education, foreign student, aviation profile.